TÜRKİYE
MADEN İŞ SENDİKASI
VIII Bölge Temsilciliği
Karabük

Sayın Av. Nebil Varuy
Vakıflar han kat:1
Sirkeci/İstanbul



SENDİKA

Yıl: 2, Sayı: 25

15 Kasım 1967

Fiatı: 25 Kuruş

15 GÜNDE BİR ÇIKAR FİKİR VE SANAT GAZETESİ

N. Varuy tarafından TÜSTAV bağışlanmıştır

Türkiye Maden-İş Sendikasının XVIII. Genel Kurul Toplantısında
Genel Başkan Kemal Türkler Konuştu

«Eğer devlet yönetimi işçiden yana değilse, o ülkede nekadar anayasa ve kanun çıkarsa çıksın işçi yararına uygulanmaz.»

Türkiye Maden - İş sendikasının XVIII. Genel Kurul toplantısı 22 Ekim 1967 pazar günü Beyazıt Rüya salonunda başlamış ve dört gün sürmüştür.

Basın mensupları, çeşitli üniversite öğretim üyeleri ve gençlik temsilcileri bir çok yerli sendikacılarla birlikte İMF Genel sekreteri, Hollanda, Lübnan ve Yunan sendikacılarının izlediği bu büyük kongrede tüm işçi sorunları görüşülmüş, işçilerin hayat ve çalışma koşullarının düzeltilmesi için hareket edilecek ana hatlar çizilmiş ve bunlara mani olan faktörler teker teker ele alınıp izahı yapılmıştır.

İstiklâl marşı ve saygı duruşundan sonra Maden-İş Sendikası Genel Başkanı Kemal Türkler kürsüye gelmiş ve coşkun tezahürat içinde yaptığı açış konuşmasında özet olarak:

«Bugün ülkemizde sendikacılık, yalnızca toplu sözleşme yapmak ve zam almak gibi yanlış bir anlaşım içindedir. Oysaki sendikacılık yalnızca zam almak değil mevcut düzeni işçilerin ve fakir halkın yararına işler hale getirmek çabası olmalı ve sendikacılığın ağırlığını bu konu teşkil etmelidir.

Yoksa yönetim; işçilerin yararına olmayan bir düzenin savunucularının ellerinde bulunursa şimdi olduğu gibi toplu sözleşme ile alınan zamlar, yöneticilerin istihlâk maddelerine yaptıkları zamlar ve yükselen hayat pahalılığı karşısında işçilerin ellerinden alınmışken işçilerin yaşama koşulları daha da güç bir duruma gelir. Devlet yönetimi halka dönük olan bir idare kadrosunun elinde değilse o ülke

(Sonu Sayfa 4 de)

Başyazı

KUTLU OLSUN

Mehmet ARDIÇ

44 yıl önce ataları kurmuş ve kutlamıştı. Bugün de köylüsü kentlisi akın akın toplanmış, 44 yıl önce kurulmuş olan bu düzeni kutlamak için yarış ediyordu. Ve mikrofonda konuşan genci gözyaşları içinde alkışlamak için hazırlanıyorlardı.

Mikrofondaki önce vatan, diyordu; şehitlerimiz diyordu, devrimler diyordu, konuşması uzamıştı. Yaşlı gözler buğulanmış daha derinlere dalıyordu. Bir an nemli gözlerde 44 yıl öncesi belirdi. 44 yıl önce bu nemli gözlerin atalarının gözleri de nemliydi. Onlar bir devri kapamış, yeni bir devri açmanın sevinci içinde sevinç gözyaşları döküyorlardı. Ve 44 yıl sonrasına yaşlı gözler bırakmamak için çabalıyorlardı.

O devirde konuşan şöyle diyordu: artık zulme son, sefalete son, din sömürüsüne son, cehalete son, bu millet dünyanın efendisi olmağa lâyıktır. Emperyalizm bir milletin baş düşmanıdır. Kapitülasyonlar kapı dışarı edilecektir.

İlk konuşanlar az da olsa söylediklerinin bir kısmını başarmışlardı. Emperyalizm yok olmuştu. Kapitülasyonlar kapı dışarı edilmişti, fakat sefalet devam ediyordu. Din sömürülüyordu. Cehalet alabildiğine uzayıp gidiyordu. Sonra başkaları çıkmıştı meydanlara. «Biz hürriyet getireceğiz. Sefaleti kaldıracağız. Cehalet yok olacak. Her köye cami yapacağız. Sigarayı 5 kuruşa indireceğiz», demişlerdi. Onların devrinde de sefalet yok olmamış, din daha çok sömürülmüş ve cehalet artmıştı.

Mikrofondaki genç devam ediyordu, kahraman diyordu, büyük millet diyordu, ecdadımız diyordu, Büyük Atanın huzurunda diyordu ve nemli gözlerde Amerikan üsleri beliriyordu. 51 yıldızlı bayraklar dalgalanıyordu. Amerikan donanması Türk donanmasının Kıbrısa çıkarma yapmasını önlüyordu. Bir Amerikan çavuşu Türk bayrağını ayakları altında ezi-

(Sonu S. 4 de)

6. DOĞU ANADOLU MİTİNGİ

UYANIŞ BAYRAMI

SITKI ŞAPLAK

Ağrı sokakları davul zurna seslerile coşuyordu. Bayram vardı. Yalnız bu bayramda yalınayak çocuklar, ağa çocuklarının cici giysilerine bakıp imrenmiyordu. Acaba bir kurban kemiği gelecek mi, diye kapıya bakmıyordu Gergerli Ali. Bu bir uyanış bayramı idi. Hem de yüzyılların süfli uykusundan. İnsanca yaşamak için, eşitlik için bir uyanış. Gelecek güzel günler için; Türkçe bilmeyen Haso'nun, Filt'in, Zeyno'nun.

«Öt güzel horozum öt
Öt ki karanlıkta uyuyanlar uyansın
Öt güzel horozum öt
Öt ki karanlıkta çalanlar korksun»

diyordu yanımdaki arkadaş. Yıllardır özlemini çektiğimiz güzel horoz ötüyordu artık. Hem de Ağrı dağının başından. Şafak sökmek üzere gayri. Kınalı horoz ötüyor ve korkutuyor. Ve ben Ağrı dağının başından güzel horozun ötmesini yıllar yılı beklemiş, Türkçe'nin en yiğit şairinden mısralar sıralıyorum rastgele:

«Türkülerimizi söyletmiyorlar
Taranta Babu
Kartal kanatlı kanaryam
Korkuyorlar, türkülerimizden korkuyorlar..»

Gayrı korkmadan söylüyoruz türkülerimizi. Güçlü olduğumuzu, insan olduğumuzu çekinmeden korkmadan söylüyoruz.

(Devamı S. 4 de)

BİR İŞÇİ DOSTUNA HASAN USTALI MEKTUP

VAHİT IRGAT

Sen, bana mektup yazacaksın Hasan usta. Ben de mektuplarından yazılarıma parçalar alacağım; çünkü böyle bir çalışma, işçilerin birbirini eğitmesi oluyor. Kızma sen dur, Hasan usta.. Bak şu okuduğum mektubun ne güzel. Her kelimesi, hem tümcesi gerçeklere dayanıyor. E... senin bildiklerini bütün işçiler bilmemeli mi yani? Bu soruma «evet» anlamında başını salladığını görüyorum adeta. Yılların Hasan ustasından başka türlüsü beklenir mi hiç? Beklenmez, diyorsun öyle değil mi? Öyleyse ben de mektubunu okuyucularımla birlikte okuyacağım:

● **SENDİKA gazetesinde çıkan yazına mektubumdan parçalar aldığın için darılmıştım sana. Gerçekten bir işçi dostu olduğuna inandığım Sayın Doçent Dr. Osman Nuri Koçtürk'ün yazısını okurken gözlerimi yaşartan bu yazıyı yazmasına sebep olduğumdan dolayı sevindim doğrusunu isterseniz. Sakın bunları yazılarına alma olmaz mı? Ben, o büyük işçi dostu Koçtürk'e de yazacağım; çünkü yazısında sözünü ettiği işçi üniversitesi konusu çok geç kalmış büyük sorunlarımızdan biridir. Aslında böyle olumlu bir çaba, hem işçi sendikaları tarafından etüd edilmeli, uygulanmalı ama, işçiler bunu yapabilecek sağlam bir örgüt kuramadılar daha....**

Hasan usta mektubunun bundan sonraki bölümünde; sözü ülkemizdeki eğitim sorunlarına getiriyor ve gerçekten herkesin dikkatini çeken eğitim çıkmazını tatlı bir dille anlatıyor. Anlattıklarını toparlıyarak bir noktada düğümlüyor:

● **Köy Enstitüleri açıldığı zaman arkadaşlarıma derdim ki: Türkiye Cumhuriyeti gerçekten devrimci temeller üzerine kurulmuştur. Asırlardan beri uyutulan köylülerin çocukları, bu Enstitülerde okuyupta köye bir geldiler mi, işte o zaman bilimin, eğitimin gücü karanlıkları aydınlatacak; ülkemize mutluluk gelecektir; ama sonradan bu kapıların kapandığını gördük. Komprador burjuvaları halkın uyanmasına razı olmadılar ve güpgüzel okullara ad-kuyruk taktılar; ama bu kadarıyla bile Köy Enstitüleri görevini yaptı...**

Hasan usta Köy Enstitülerinin yetiştirdiği değerlerden söz ederek Mahmut Makal, Talip Apaydın, Fakir Baykurt ve Mehmet Başaran'ın adlarını saydıktan sonra:

(Sonu Sayfa 4 de)

BİR ÇAĞRI

19 Kasım 1967 Pazar günü saat 10.30 da ŞATO düğün salonunda Türkiye Öğretmenler Sendikasının bölge toplantısı yapılacaktır.

Bu toplantıya Genel Başkan Fakir Baykurt, Doç. Dr. Osman N. Koçtürk, Doç. Cevat Geray ve yürütme kurulu üyeleri katılacaklardır.

Bu günümüzü onurlandırmanızı dileriz.

T. Ö. S.
Karabük Şubesi
Yönetim Kurulu

KÖPRÜ

Osman ÇİFTÇİ

Birgün üç-beş işçi yazarı bir araya gelmişler, düşünüyorlardı. İçlerinden birisi şöyle konuşmaya başladı:

— İşçileri; sömürülmekten, ezilmekten ancak bilinçli bir aşama yaparak sınıflarının bilincine varmaları ve kendi siyasal örgütlerinde ağırlıklarını koyarak yönetime katılmaları kurtarır. Bunu yapabilmeleri için işçi yazarların çıkaracağı bir gazete gereklidir.

Orada bulunanların hepsi sustular, düşünüyorlardı; ama bu düşünmede bir yaratıcı güç pırıl pırıl ediyordu. Sonra bir başkası konuşmaya başladı:

— İşçilerin kendi malı olan bir gazete çıkarmak çok önemli, ama gazete kaç sayı çıkabilir ki?..

İlk konuşan hemen sözünü kesti:

— Uzun yıllar.. Evet, işçilerin çıkardığı bir gazete uzun yıllar çıkabilir ve görevini bütün öğretim ve eğitim araçlarından daha üstün bir şekilde yapabilir.

Bir süre yine sustular; ilk konuşan işçi, arkadaşlarının gözlerini bir bir süzdü, konuşmaya devam etti ve hepsine ayrı ayrı sordu:

— Onbeş gün içinde, örneğin siz kaç yazı yazabilirsiniz?..

Gözleri heyecandan yaşaran orta yaşlı işçi, hemen bu soruyu yanıtladı:

— Onbeş yazı yazabilirim.

Orada bulunanlar birbirlerinin yüzüne baktılar, gözlerinin içinde işçi sınıfının yenmişliğini, ezildiğini sömürüldüğünü gördüler. Sonra hayaller dalga dalga genişledi. Sömürülen, kasden geri bırakılmış bir ülkenin haritası çiziliverdi gözlerinin içinde..

Gazetenin kurulması kararlaştırıldıktan sonra gece yarısına kadar konuşmaları sürdü. Bu arada konuşulanların en önemlileri şunlardır:

— Çıkaracağımız gazete; işçilerle, emekten yana olan aydın kişiler, toplumcu yazarlar, toplumcu şairler arasında bir köprü görevi yapacaktır. Çünkü ülkemizde aslından kopmamış aydın kişiler, toplumcu yazarlar, emekten yana olan sanatçılar vardır. Gazetemiz onların sevgisini kazandığı zaman böyle bir köprü kurabilir. Buna düşün alış-verişi dersek yanlış olmaz; ama işçi yazarlar ilkönce bir girişim yapmalı, bir süre işçilerin kendi içlerinden çıkardıkları yazarların çaba ve çalışmalarının ürünleri ile gazete çıkmaya başlamalıdır.

— Bana kalırsa, aslından kopmamış olan yazarlar, sanatçılar, aydın kişiler ve şairlerle bir an önce ilişki kurmak gerekiyor; çünkü onlara işçiyi, emeği deneysel bir biçimde anlatarak, içlerindeki duygusal tellere dokunmalı ve çocukluk günlerindeki, okul sıralarındaki sıkıntılı yaşantıların derinden derine duyurmalıdır. Bunlar yapılabilirse toplumdan koparak, yani yalınayak okula gittiğini, daha sonraki öğrenimini, Burjuva çocuklarının rahatlığından uzak, sıkıntı içinde yaptıklarını hatırlayacaklar ve bunların o zamanki nedenlerinin şimdi de değişmediğini görür gibi duyacaklardır. Bütün bunların sonucu olarak içlerinde sınıfsal itmeler olacak, işçi sınıfı sayısı gittikçe çoğalan öncüler kazanacaktır.

— İşçi sınıfı, sınıfının farkına varacak ve siyasal bir örgütte ağırlıklarını koyacaksa, bu iş bilinçli bir şekilde olmalı. İşçi sınıfının bilinçlenmesi ise toplumcu emekten yana olan yazarlarımızın ve sanatçılarımızın çıkaracağımız gazetede yazmalarına bağlıdır.

Sonra önemli bir nokta daha var: Gazetemiz dalga dalga okuyucu sayısını artırmalı, ülkemiz çapında yayılmalıdır. Hem o zaman Maden-İş Sendikasının eğitim politikasını da gerçekleştirmiş oluruz. Yani bu gazete ülkemizde bulunan bütün işçi örgütlerine gönderilmeli; Maden-İş sendikası dışında kalan sendikalara bağlı işçilerin de yararlanması sağlanmalıdır; çünkü hangi iş kolunda çalışırsa çalışsın, hangi işçi örgütünün üyesi olursa olsun işçilerin kaderi aynıdır. Bu kötü kaderi yenmenin bir tek koşulu vardır: Örgütlenmek, hem de bilinçli bir şekilde örgütlenmek.

....

«Sendika» adlı gazete kurulurken, işçilerin kendi aralarında geçen konuşmalar uzayıp gidiyordu. Bu sırada düşünülenler bugün amacına ulaşmış ve istenilen noktaya da gelmiştir. Gazetemizin 25. sayısı çıkarken, bu gazetenin çıkmasına emeği karışan, emekten yana olan toplumcu yazar ve sanatçılarımıza saygılar sunmak düşer bize.. Elbette birgün bu ülkede emeğin de tarihi yazılacaktır. Onun saygısı daha büyük olur.

DÜŞÜNDÜRÜCÜ SÖZLER

Derleyen : ALTAN ESİN

● *İngilizlerin, Hindistanı sömürmesinden yararlanmış küçük Hintli gurup ve sınırları vardır. Şu halde çizgiyi nereden çizelim: Suçu bireylerde değil sistemde aramak gerekir. Hindistanın milyonlarını ezmiş ve sömürmüş güçlü bir mekanizmanın baskısı altında yaşayorduk. Bu makine sınai kapitalizmin sonucu olan yeni emperyalizmdir.*

● *Kapitalizmin bütün esası amansız bir rekabet ve sömürmedir; emperyalizm bunun daha da ileri bir aşamasıdır.*

● *Bir sistem yanlış ise ve bizi inctiyorsa değiştirilmelidir. O sistemi kimin yönettiği önemli değildir, kötü bir sistem içinde iyi insanlar bile çaresizdirler.*

● *Mevcut bir düzenden yararlananlar değişiklik istemezler ve ellerindeki bütün güçle karşı koyarlar buna. Oysa gelişmek ve daha iyi bir duruma gelmek değişikliği gerektirir. Bir yönetim veya hükümet düzeni yerini daha iyisine bırakabilmelidir. İlerlemeyi arzu edenler kaçınılmaz bir şekilde eski düzeni ve geleneklere hücum etmelidirler; yolları böylece onları mevcut koşulları devamlı olarak reddetmeye ve bu düzenden yararlananlarla çatışmaya götürecektir.*

Pandit Nehru

● *Bu düzen değişmeyecektir, bu düzenin değişmesine müsaade etmeyeceğiz.*

Sırrı Enver Batur
Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Genel Başkanı

● *Oy hakkı aç bir adamın pek işine yaramaz. Gerçek iktidarı ellerinde tutanlar onun bu açlığından yararlanabilenler ve kisisel çıkarları için daha ne gerekiyorsa ona yaptıranlardır. Oy hakkının sağlayacağı zannedilen politik egemenlik olmadan maddesiz bir gölge halinde kalır.*

● *Eşitsizliklerin pek çoğunun değişik yetişme tarzları, eğitim düzeni veya ihtiyaçları yüzünden olduğunu düşünmek mümkündür.*

● *Eşit yeteneklere sahip iki çocuktan birini okutunuz diğerini okutmayınız bir kaç yıl sonra aralarında büyük fark olacaktır. Veyahut da birine besleyici diğerine ise bozuk ve yetersiz gıda veriniz, ikincisi zayıf, hastalıklı ve bünyece az gelişmiş olarak yetişirken birincisi düzenli bir gelişme gösterecektir.*

● *Eğer herkese aynı olanak ve koşulları verebilirsek eşitsizlik şimdi olduğundan çok daha az olacaktır.*

● *Demokrasi, tabii ki, bütün insanların eşit olduklarını söylemiyordu. Bunu söyliyemezdi çünkü insanlar arasında eşitsizlik olduğu besbellivdi: Bazılarını diğerlerinden daha kuvvetli kılan fiziki eşitsizlikler, bazılarının daha muktedir ve zeki olmasından anlaşılan zihni eşitsizlikler, kimisini özgeci kimisini bencil yapan ahlâki eşitsizliklerdir.*

Pandit Nehru

● *Gerçek demokrasi hiç bir zaman var olmamıştır ve olmayacaktır. Çoğunluğun yönetmesi ve azınlığın yönetilmesi doğal düzene aykırıdır.*

J. J. Rousseau

YETER BE!.

Yeter be hey arkadaşlar, yeter be
Yeter bunca çektiğimiz, yeter be
Zalimlerin kahpe zulmü önünde
Boynumuzu büktüğümüz yeter be!

İçimiz dert dolu, gizle ha gizle
Yiğitlikten söz ederiz, ne yüzle?
Patronların fırlattığı bir sözle
İşten güçten çıktığımız yeter be!

Düzelttik diyorlar hani ya, neyi?
Kim ne yaptı bizim için tek şeyi?
Her olur olmayan haramzadeyi
Tepemize diktiğimiz yeter be!

Başlarına yıkılası kürede
Hak, adalet, kanunumuz nerede?
Zonguldak'ta Beyazıt'ta Kore'de
Toprağa can döktüğümüz yeter be!

Hükümet gemiyi yatırmış sağa
İşçi meclisini doldurmuş ağa
Gavurun konduğu bizim toprağa
Uzaklardan baktığımız yeter be!

AŞIK İHSANÎ

KÖR HASAN

Bu adam Çukurovanın dağ köylüklerinden
Ötmüş horozu, uyanmış adam
Bir düzen kuracağız emmiler, diyor
Bir düzen ki ne kadar güzel
Bizim çocukları da okutacak devlet baba
Adam edecek, hem de parasız
Bizim sayrılara beleş bakacak doktorlar
Hey bire emmiler, bire hepiniz
Kulak verin bana
Yaşlanınca aylık alacağız biz.

Bu adam Çukurovanın dağ köylüklerinden
Ötmüş horozu, uyanmış adam
Bir düzen kuracağız emmiler, diyor
Ölülerimiz çeltik tarlasında kalmayacak
Gelmeyecek aklımıza açlık denen o meret
Hep doyacağız, hep güleceğiz o zaman
Size nutuklar çekeceğim zaman zaman
Sesime kulak verin aman ha aman
Uymayın yabanın adamının iğvasına

Bu adam Çukurovanın dağ köylüklerinden
Herkes bilir onu yakın yörede adı Kör Hasan
Örüyor kozasını, atıyor tohumunu
Ötmüş horozu, uyanmış adam.

M. Nuri AYVALI

toplum yayınevi

● **DEVRİMDE DEVRİM** — Hâlen Bolivya'da tutuklu son günlerin en renkli siması Regis Debray bu kitabında Castro'yu, Che Guavera'yı ve halk hareketlerini anlatıyor. (Ekim ayının en çok satan kitabı) 7.5 lira.

● **MARKSİST FELSEFE NEDİR?** Waldeck Rochet, 4 lira.

● **ÇİN DEVRİMİ VE SONRASI** — J. J. Brieux, (Çini ve Çin Millî kurtuluş savaşını anlatan tek kitap) 6 lira.

● **KADIN VE SOSYALİZM** — August Bebel. Bütün dünya dillerine çevrilmiştir. Türkçesi: Sabiha Zekeriya Sertel, I. Cilt: 5 lira, II cilt, 7.5 lira.

● **FONTAMARA** — Ignazio Silone'un eşsiz romanı. Türkçesi: Sabahattin Ali 750 kuruş.

● **SOSYALİST ANLAYIŞ** — Jean Jaures, (Sosyalizm, tarih lâiklik) 5 lira.

● **SOSYALİZM SÖZLÜĞÜ** — Erdoğan Başar, (Sosyalizmin anahtarı) 7,5 lira

● **GIDA EMPERYALİZMİ** — Osman N. Koçtürk'ün Amerikan yardımını anlatan önemli kitabı. 5 lira

● 15 liraya kadar olan istekler için pul ya da havale gönderilmelidir.

● İstanbul dağıtımı: Kemal Karatekin,

● Genel dağıtım:
TOPLUM YAYINEVİ
P.K. 176 — ANKARA

Gerçekçi GÖZÜYLE

DÜŞÜN KAPISI ARALANIRKEN

MUTLU HAZER

Endüstri devriminden sonra, dünya küçülmeye başlamıştır. Dünya küçüldükçe yeryüzünde ne varsa hepsinin hızında büyük değişiklikler meydana gelmiştir. İnsanın düşün gücünden doğan bu değişmeler ve dönüşmeler, en çok yine insanları etkilemiştir. Bugünün insanı çağının farkına varmadan, daha uygun bir deyimle, çağını yaşayan bir insan olmadan yaşamanın yaşam sayılmayacağını görür gibi duymaktadır. Böybir iç itmesi insanları düşünme kapısının eşiğine iletmekte, işaret parmağı ile insanın hergün biraz daha çoğalan sorunlarını göstermektedir. Hiç şüphe yok ki düşünen bir insanın vardığı nokta, ekonomik sorunların tam ortasında düğümlenmektedir.

Bugün kalkınmış ülkelerde, bu konu araştırılacak olursa, yaşadıkları çağın farkına erken varan ulusların boylarının uzadığı, buna karşıt yaşadığı çağın farkına varamayan ulusların ise boylarının güdük kaldığı görülecektir. Geri kalmış ulusların geri kalmasında elbette bir çok ana nedenler vardır. Bunların önemli olanlarını, yüzdeyüz etkileme gücünde olanlarını şöyle sıralayabiliriz.

1 — Geri kalmış ülkelerde, endüstri devriminin yapıldığı sıralarda yönetimi elinde bulunduranlara dalkavukluk yapan ve bu yönetimi etkileyen mütegallibe zümre, devrime ayak uydurulması gereğini bilmediği için büyük endüstri kurulamamış ve zaten boğazı tokluğuna çalıştırılan işçi sınıfı yoğunlaşamamış ve sınıfının farkına varamamıştır. Emeğinden başka hiç bir şeyi olmayan bu sınıfın yaratıcı gücü bir ölü noktada dengelenmiştir. Boğazı topluğuna insan çalıştırmayı hüner sayan mirasyedi mütegallibenin hödüklüğü yüzünden hem işçiler ezilmişler, hem de yeteri kadar sermaye birikimi yapılamamış ve bir türlü Endüstri devrimi koşullarına ayak uydurulamamıştır.

2 — Bu sıralarda geri kalmış ülkelerde devrimler yapılmış, Devlet yönetim düzenlerinde değişiklikler olmuşsa da, bu kez de mütegallibe soyundan gelen aydınlar, devrimden yanaymış gibi görünerek siyasal alanda ağırlıklarını ortaya koymuşlar, devrimci liderlerin yanında yönetime katılmışlardır. Bu devirde büyük Endüstri devlet eliyle, küçük Endüstri özel sektör eliyle kurulmaya başlanmış ama devlet sektörü yani devletçilik devlet eliyle mütegallibeyi zengin etme şeklinde kullanılır hale getirilmiş ve bu durum şöylece kamufle edilmiştir. Devlet sektöründe kâr ikinci, üçüncü plânda kalır, asıl bu sektörün amacı işsizliği önlemektir. Bu kocaman yalan geri kalmış ülkelerde halâ işlemekte, bu bozuk düzen toplum ahlâkında iyileşmesi imkânsız büyük yaralar açmaktadır.

3 — Böyle bir iç sömürü düzeni, mütegallibe sınıfı mirasyedilerinin gözlerini adamakıllı açmıştır. Biriktirdikleri sermaye ile halkın hizmetinde halk yararına çalışan işletmeler açacakları yerde, yabancılarla işbirlikleri kurarak iki yönlü bir sömürü düzeni kurmanın kolay ve yararlı olacağı noktasına gelmişlerdir.

Zaten halka sırtı dönük olan sömürü düzeni, biraz daha halktan uzaklaşarak emperyalist düzen platformuna düşmüştür. Bugün geri kalmış ülkelerin çoğunda halktan kopmamış olan aydın halk adamları bu tezgâhların ters çalıştığını anlamış ve bir savaşa başlamıştır: Halkın uyanmasını sağlamak...

Halkın uyanmaya başlaması, aslından kopmayan aydın halk adamlarının çabası ile işçi sınıfının etkilenmesi ve bilinçlenmesi sonucu olmuştur. Bugün geri kalmış ülkelerde emeğe birazcık olsun taviz veriliyorsa, işçilerin gözkapaklarını aralamaya başlaması yüzündendir bu..

Bu başlangıç noktasında emekçilerin ve emekten yana olan aydınların, emperyalizme ve sömürü düzenine son vermek gereğini duyan gerçek milliyetçilerin her günkünden biraz daha fazla düşünmesi gerekmektedir. Geri kalmış ülkelerin kalkınmasını sağlayan güç; zaten bu güçlerin bilinçli hale gelmesi yoğunlaşması sonucunda doğmaktadır. Bugün ülkemizde, böyle bir doğum sancısı gözle görülürcesine duyulmaktadır. Ama bütün bunların yanısıra, işçilerin erken uyanmasının kötü sonuçlar vereceği korkusu Komprador eyleminde kafaları şartlanmış işçilerde vardır. Oysaki bu ülkenin kalkınmasında işçilerin erken uyanmasının sayısız faydaları vardır; çünkü kalkınmış ülkeleri bugünkü yüceliğe işçilerin uyanması çıkarmıştır. Burada açıklanması gereken gayet ince bir nokta var:

İşçilerin uyanması, sınıfların farkına varması, güçlü bir örgüt haline gelerek siyasal yönetimde ağırlıkların koyması sermaye düşmanlığı şeklinde düşünülmemelidir; çünkü sermaye ile emek istihsalin vazgeçilmez iki temelidir. Bu iki temel unsur birbirlerine saygılı oldukları ve birbirlerini tamamladıkları zaman, o ülkenin kalkınması sağlanabilir. Ve böyle bir ulus hedefine varabilir. Ah bunları komprador burjuvalar da bir düşünebilse...

Emmi'den Mektuplar:

OLMAZ AGAM

K. Ali GÖZÜKARA

«Bizim de malımız halımız vardı. Her gün konuklar inerdi evimize. Atlarına ölçek ölçek arpalar yedirir, kutnu yüzlü döşeklerde yatırırdık.

Düşmanlar malımızı talan etti, çil yavrularına dönderdi bizi. Karımla üç çocuğum muhacerette öldüler; bacımın biri Kemah'ta, diğerlerinden haber yok; kardeşlerimden o ayrılık oldu.

Nice yıllar sonra Kör Sultan'la evlendim, yedi kurbanla buldum Umut'u. Sultan işçi, ben nahırcı yaşarken öldü anacık. Dişiyi erkek, yaşlıyı genç yapmış olduk, şükrettik. Elbet şükredilir Allah'tan gelene. Şükür, gene de şükür derim.

Bunca yıllık ömrümün kırk küsuru burda geçti, edinemedim tek kuruş. Ne uyuz bir keçim, ne de bir mezarlık yerim var. Buna da mı şükretmeli imanım?

Sizler, bizlerin dertlerini bilmezsiniz. Yarım karınla karanlık gecelerle savaşmadınız. Gerilerde gömülü günleriniz yok. Mutsuz günler yaşamadınız çünkü.

Gencecik vücutların el kapılarında nasıl çöktüğünden, yoksul anaların gözyaşlarından, aç çocukların beşikteki çığlıklarından habersizsiniz. Sevgiden yana herşeyimiz kara, acı anılar sezilir gülüşlerimizde. Şarkılarımız hınçlı, türkülerimiz ağlamaklı. Aydınlığı görmediğim için gece olmuşum. Gözlerim doğuştan beri görmüyor, ezelden sönmüş pırıltısı. Kendi kendime büyümüşüm. Dişemeye başlamadan nasırlanmış ellerim. Kalbim, anamın bana gebe kaldığından beri düzensiz. Dudaklarıma yakışmıyor gülücük. Bunların adı da kadermiş!.

Olmaz ağam, böylesi hiç olmaz! Yeter midelerinizce hizmet ettiğimiz. Yeter yüzyıllar boyu kula kulluğumuz. Yeter, dibi hırdahışlı, kenarında delik deşik yar yükselen acı göllere aktığımız. Usandık korkulu düşlerden!

Sizler kadı kaymakam, mecliste mebus, tarlada ağa, yurt gelirlerini çıkarınız uğruna yabancılara peşkeş çeken; bizlerse, doğal haliyle kalan biçare. Kör kaldık, köprü olduk nedense? Islıkla ağarttığınız saçlarımızı. Su afsunlattık, iplik bağlattık kollarımıza. İlmin gücünden habersiz yaşadık. Kanunun verdiği haklarımızı bile alamadık. Görmez, görmek istemezsiniz aramızdaki bu korkunç uçurumları.

Bırakın artık! okusun Umut. Umut gibilerin tümü okusun. Hasta düşüncelerle savaşmayı, insanları sevmeyi öğrensin. Bilsin vatan sorunlarını. Yalanın, hilenin, çıkarcılığın tepesine dikilip kükresin; duysun sesini vicdan yoksunları.

Okusun öğrensin, öğretsin; yıksın şu dar anlamlı kader anlayışını. Benzimizdeki sarının, kulaklarımızdaki uğultunun, dudaklarımızdaki çatlağın, gözlerimizdeki çapağın, dizlerimizdeki dermansızlığın, parmaklarımızdaki kütlüğün nedenlerini arasın.

Okusun Umut'um, bir hoşça adam olsun. Umut benim umudum, Yurdun çıkarı, senin de umudun olsun.»

EMMİ

İŞÇİLER ARASINDA DENGESİZLİK

ENDER ETKİ

Geri kalmış ülke insanlarının yaşantıları arasında büyük dengesizlikler ilkin göze çarpan belirtilerdir. Bu dengesizlikler geri kalmış ülkelerdeki düzenin bozukluğundan ileri gelmektedir. İnsanlar arasındaki büyük dengesizliğin giderilmesi ise ancak bu bozuk düzenin değiştirilmesi ile mümkün olur

Ülkemiz insanlarının yaşantıları arasındaki büyük dengesizlikte, geri kalmış ülke olmamızdan ve düzenin bozuk işlemesinden olduğu görülür. İşçiler arasındaki dengesizliği kısmen gidermek ise işçi örgütlerine düşmektedir. İşçiler arasındaki dengesizlik işçilerin huzurunu bozarak prodüktiv olmalarını önlemektedir. İşçiler arasındaki dengesizliklerin, örgütlenmiş işçilerle örgütlenmemiş işçiler olarak ele aldığımızda çok daha büyük olduğu görülür. Biz burada örgütlenmiş kişisel birikim ile kamu birikiminde çalışan işçileri ele alacağız.

Kişisel birikim işçileri

Kişisel birikimde çalışan işçilerin kamu brikiminde çalışan işçilere göre çalışma koşulları zor, ücretleri daha az, sosyal durumları ise kötüdür. Örneğin: Kamu birikiminde çalışan işçiler kısmen sosyal güvenlik hakkına sahiptir, kişisel birikim işçisinin bu hakkı yoktur, kamu birikimi işçisi yılda iki aylık tutarında ikramiye alırken kişisel birikim işçisi bundan da yoksundur, kamu brikiminde çalışan işçilerin birçok sosyal yardımları vardır. Kişisel birikim işçisinin sosyal yardımları yoktur ya da çok azdır. Ve kişisel birikim işçisinin aldığı ücret kamu birikiminde çalışan aynı değerdeki işçi ücretlerinden düşüktür. Bu örnekler daha da çoğaltılabilir. Durum böyle iken ne gariptir ki işçiler kişisel birikimcilerden yanadır.

Kamu birikimi işçileri

Kamu birikiminde çalışan işçiler, kişisel birikim işçilerinden daha iyi olanaklara sahip olmalarına rağmen, bunlar arasında da pek çok dengesizlikler vardır. Aynı değerde ve aynı işi yapan iki işçiyi ele aldığımızda ücretlerinin aynı olduğu görülür. Ancak bu iki işçinin faydalandığı sosyal yardımların hakçasına dağıtılmayışı dengeyi bozmaktadır. Kamu birikmindeki işçiler arasındaki dengesizliğin, bu yoldan incelenerek giderilmesi gerekir. Örneğin: Sosyal yardım olarak ev alan işçi ev kirası vermez ayrıca 50 veya 100 Kw parasız elektrik, ondan sonrası için çok az bir ücret ödemekteyken, ev alamayan işçi 150 - 300 lira ev kirası verir, 25-50 lira elektrik ücreti öder. Böylece yalnız yardımın ev konusu incelendiğinde aynı işi yapan, aynı değerdeki iki işçi arasında 200 - 350 liralık bir dengesizlik meydana çıkar. Konu derinleştirildiğinde daha da büyür bu dengesizlik.

Bu evler bazı işyerlerinde işverenin takdiri, bazı işyerlerinde ise puvanlama sistemine göre verilir. Her işçinin kıdemi, aile kalabalığı görev mesuliyeti çalışma koşulları vb. gibi faktörler dikkate alınarak puvanlama yapılır. İlk bakışta hakça görünen bu sistemin, hakça olmayan ve büyük dengesizlik yaratan yönü vardır. Puvanlamada en yüksek olanlara sırasıyla ev verilir. Evler bittiğinde en yüksek puvanla ev alandan bir düşük olan puvanın değeri senelerce sıfır olmaktadır. Evi

Sonu sayfa 4 de)

«Eğer Devlet Yönetimi işçiden yana değilse

(Başı Sayfa 1 de)

zenginde olsa işsizlik yaratılır ve işsizlik sigortası kurulamaz çünkü işsizler çoğalmalı ki, kapitalistler az ücretle işçi çalıştırabilsinler ve boğazı tokluğuna çalışan işçiler çocuklarını okutup yönetilen durumunda okuyan işçi çocuklarının çoğalması sonucu yöneten durumuna geçmesinler ve haramzadelerin sömürüsü devam etsin.

Eğer devlet yönetimi işçiden yana değilse, o ülkede ne kadar anayasa ve kanun çıkarsa çıksın işçi yararına uygulanmaz. Örneğin Anayasada: Herkes istediği işte çalışmakta serbesttir, denir. Şimdi ise işçiler istediği işte değil bulursa bulduğu işte çalışmaktadır. Anayasada mesken hürriyetinden bahsedilir. Bu hürriyet işçiyi sömüren, işçinin sırtından milyonları kazananlar gayet lüks apartmanlarda otururken, istihsali yapan emek sahiplerinin elektriksiz susuz ve yakacaksız gecekondular da oturması mıdır? mesken hürriyeti, yine bir yandan yalılarda yabancı ülkelerde, yatlarla seyahat eden, yönetimi ellerinde bulunduranlara rağmen bir sene yorucu ve yıpratıcı bir çalışmadan sonra çıktığı senelik izininde de çalışmak zorunda kalan, şayet çalışmazsa izin dönüşü aylarca maddi durumunu düzeltemeyip yoksulluk ve borç içinde, çıktığı izini burnundan gelenler için seyahat ve izin hürriyeti var denilir mi?

Eskiden beri işçinin uyanmasından kendi çıkarlarının bozulacağından korkanlar, işçiye sahip çıkanlara onların haklarını koruyanlara ve bu memlekette gayrimeşru servet edinenleri teşhir edenlere, haramzadelerin, sömürücülerin karşısına ak alınla yılmadan cesurca çıkanlara komünist diyorlardı. Gerçekleri anlayan işçiler ve köylüler arasında bu çamurun etkili olmadığını gören haramzadeler, şimdi de gerçeklerden ve halktan yana olan sosyalistlere dinsiz ve vatan haini demektedirler.

Sevgili kardeşlerim,

Bu vatan topraklarını parselleyip parselleyip yabancılara kiralayanlar mıdır vatan haini, yoksa buna karşı duranlar mıdır?

Fakir halkı, dini baskı altında tutup, dini siyasete alet ederek milletin din duygularını istismar edenler midir dinsiz, yoksa Allahla kul arasına karışmayı dine saygısızlık sayan bizler mi?» dedikten sonra sosyal ve ekonomik alanda demokratik plânın uzun bir izahını yapmış, «sosyal ve ekonomik alanda demokratik plân traş makinesi ve elma satar gibi Almanya, Hollanda, Avusturalya gibi yabancı ülkelere işçi satmak demek değildir» demiştir.

Bundan sonra sendikaların yabancılardan alacağı yardımlara değinerek:

«Bizim bu hususta 3 faktörümüz vardır:

1 — Sendikanın yabancılardan alacağı yardım, işçilerin yararına kullanabilmesi için işçi sınıfının parasından yapılan yardım olmalı,

2 — Yardımın koşulları yardım alanın amacına uygun olmalı yani yardımı yapan bu yardımın harcanacağı yerler hakkında direktif verir olmamalı,

3 — Alınan yardımın miktarı, yardım alan örgütün bütçesi içinde ağırlık teşkil etmemelidir.

Yani Türk-İş'in olduğu gibi, 9 milyonluk bütçesinin 7 milyonunu yardımdan alınan paralar teşkil etmemelidir ki yapılan yardım işçinin yararından ziyade yardım yapan örgütün amacına uygun kullanılmasın» dedikten sonra, dünyadaki sermaye ve emek mücadelesinin tarih ve gelişimini anlatmış, geleceği de açık ve net şekilde kongrenin gözleri önüne serip alkışlar arasında kürsüden inmiştir.

Bundan sonra kürsüye Doçent Çetin Özek çıkmıştır.

NOT: Çetin Özek ve İlhan Selçuk'un konuşmalarını gelecek sayımızda vereceğiz.

UYANIŞ BAYRAMI

(Baştarafı S. 1 de)

Doğu her devirde horlanmış, kaderiyle o ilkel yaşantısı içinde başbaşa bırakılmıştır. Her devrin hükümeti ilerici güçlere karşı bir sürgün yeri olaral: kullanmıştır Doğu'yu. Oysa orda yaşıyanlar da Türk ve insan. Ve gerektiği zaman vatan için ölmesini çok iyi bilirler. Kurtuluş savaşımız bunun en güzel örneğidir. Bu horlamanın en ahlâksızcası son günlerde **Ötüken** adlı dergide bir bilinçsiz, utançsız paranoyanın yazdıklarıdır. Bu hasta diyor ki: «Doğudaki kürtler başımıza ergeç belâdır. En iyisi şimdiden çekip gitsinler. Birleşmiş Milletlere başvurup Afrikadan toprak istesinler.» Böylesine güzel, olumlu düşünen düşünür bozmasına bilmem siz ne dersiniz.. Yüzyıllardır emeğini, kanını bu topraklar için akıtan, Türklüğünden şüphe etmediğimiz insanlara neler diyoruz gördünüz mü? Bu düşüncelerin altında sırıtan apaçık faşizmdir. Bunun içindir ki Ağrı'da yapılan 6. Doğu mitinginde göze çarpan ilk dövizlerde «kahrolsun faşizm, kahrolsun emperyalizm» faşizme ve emperyalizme karşı savaşan bütün halklar ve yiğit savaşçılarla beraberiz» deniliyordu.

Cumhuriyetten bu güne her gelen hükümet batıya fabrika yaptırmış, doğuya falaka çektirmiştir. Jandarma dipçiği halen halkı inletmektedir. Ulusal gelirin illere göre dağılışına şöyle bir bakacak olursak bunu hemen görürüz. Bu Manisa'da 2350, Hakkâri'de 255, Aydın'da 2000, Ağrıda 350, liradır. Birinci 5 yıllık plânda ise doğunun 15 iline yapılan yatırım 25 milyondur. Buna karşılık batının «halkın plajlara hücumundan vatandaş denize giremiyor» diyen efendileri için yapılan (plâj, motel v.s.) yatırım ise 80 milyondur. İkinci beş yıllık plân ise birinciye taş çıkartacak niteliktedir. Görüldüğü gibi doğuya tatbik edilen açıkça «plân-dolan-oyalan» dır. Bu pis ve bozuk düzen böylece devam ettikçe Doğuda hiçbir şey değişmeyecek, Doğulu vatandaş yine horlanacak ve sömürülecektir. Üstelik Doğunun salt emeği değil, inançları da aynı ölçüde sömürülmektedir. Çoğu yerlerde şeyh ağadan daha güçlüdür. Bu pis düzenden ve ilkel yaşantıdan, hayvanlarla aynı yerde yatmaktan kurtulmanın tek yolu Doğulu emekçilerin (işçisi-ırgatı-marabası-yarıcısıyla) batılı emekçi kardeşleriyle birleşip amacı herkesi mutlu kılmak olan düzeni kurmaktır. Bu durumda da en fazla iş devrimci ve ilerici sendikalara düşmektedir. Öncülük bilinçli sendikal güçlerindir.

işçiler arasında

(Sayfa 3 den devam)

her işçisine dağıtmaya yetmeyen kamu birikiminde bu puvanların sıfır olan değerini puvan başına bir ücret ödemekle yükseltilir ki, o zaman hakça olur. Ve dengesizlik giderilmiş olur.

Toplu sözleşme yapan çi örgütleri bu dengesi ortadan kaldırmaz da nızca zam almakla yetir çoğunlukta olan işçilere net ediyor demektir. Dik li olalım işçiler, bozuk zenin devam etmesine dımcı olmayalım, çü bundan en çok zarar gö yine bizleriz.

PROLETER TüRKüLERi
ŞİİR ANTOLOJİSİ
(Yakında çıkıyor)

BİR İŞÇİ DOSTUNA
Hasan Usta'lı Mektup

(Başı Sayfa 1 de)

• Makal'ın halâ «Bizim köy» adlı kitabının tesiri altındayım. Ondan sonra da hiç durmadan yazdı; köylerde, köy çocukları arasında ne değerler bulunduğunu burjuva kompradorlarının gözlerinin içine soktu. Fakir de öyle yaptı, Apaydın da, Başaran da öyle..

Sonra Hasan usta sınıf açısından Siyasal partileri bir bir eleştiriyor. Bugün ülkemizdeki siyasal çalışmaların normal olduğunu halkın kimden yana, hangi siyasal örgütten yana olması gerektiğini birgün anlayacağını enine - boyuna araştırıyor ve şu sonuca varıyor:

• Bir ulus dışarıya karşı düşünüldüğü zaman elbette bir bütündür. Ama iç politikada çok partili rejimlerde «türlü - çeşitli» partilerin kurulmasının elbette bir anlamı vardır: yani partiler sınıf açısından düşünülmediği zaman, sonucu sandalya ya da koltuk savaşından ötede bir lâf çizgisini geçebilir mi? öyleyse daha ne?...

Hasan usta, bazı çıkarcı gruplardan sesler geldiğini, sınıfsal düşünceye ad-kuyruk takılmak istendiğini, oysaki bunun çok yanlış olduğunu, sınıflar arası siyasal, ekonomik, adalet alanlarında bir denge kurulduğu zaman düşmanlık, küskünlük kalmayacağını, asıl millî birlik ilkesine bu yoldan varılacağını anlatıyor ve bu paragraftaki yazısını şöyle bitiriyor:

• Türk ulusu büyük bir ulustur, sınıfının farkına vardığı gün kuracağı düzen komprador burjuvalar için bile bir cennet olacaktır. Onların sömürü düzeni tatmin olsun diye tarihlerin büyüklüğüne tanıklık ettiği bir ulus geri kalamaz, asrımızın uygarlığından yoksun bırakılamaz..

Sonra mektubunu şöyle bitiriyor Hasan usta:

• Bu sorunları kavramış olan birçok büyük insanlar vardır ülkemizde. Örneğin Doç. Dr. Osman Nuri Koçtürk bunlardan biridir. Sendika gazetesinde bu büyük insanların yazılarına sık sık rastlanırsa gazete gerçekten milli görevini yapmış olur. Kurt kafalı ve boş lâflı milliyetcilik değil bu..

Bu yazıyı okuyan işçiler, hem Hasan ustaya ve hem de büyük işçi dostu Doç. Dr. Osman Nuri Koçtürk'e sevgi ve saygı anlamına gelen bir sesle, avazları çıktığı kadar haykırarak seslenecekler:

— Düşünüyoruz, her gün biraz daha, biraz daha çok düşüneceğiz!....

KUTLU OLSUN

(Başı Sayfa 1 de)

yordu. Amerikan filosuna mensup erler İzmir sokaklarında zamparalık yapıyordu. Türkiye Başbakanı, üs yok tesis var diyordu. Bir Bakan zenginleri fakirlere karşı savaşa çağırıyordu. Mikrofonda konuşan genç sesini yükseltmişti. 27 Mayıs diyordu. İkinci Cumhuriyet diyordu. Onun getirdiği ilkelerin ışığı altında ve Anayasanın ruhuna uygun, diyordu.

Nemli gözlerde birden bir kitapçık belirmişti. 4. Maddesinde şöyle yazılıydı: EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ TÜRK MİLLETİNİNDİR.

Mikrofondaki ses kesilmişti. Nemli gözler pırıl pırıl parlıyordu. Şimdi kulaklarında bir başka ses çınlıyordu. Bu ses ATATÜRK'ün sesiydi. Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar kalacaktır ve devam ediyordu, 20 bin Amerikan askerini kim getirdi vatan topraklarına? Ne işi var boğazda Amerikan donanmasının? Kim yaptı ikili anlaşmaları? ve birden haykırıyordu: Hedefimiz 35 milyonmetrekare!. İşçisi, köylüsü, esnafı, şöförü, subayı, gençliği vatanını seven bütün insanlar birbirine sarılmış kutluyorlardı. Bayramınız kutlu olsun...

SENDİKA — Fikir ve Sanat Gazetesi

Sahibi : Türkiye Maden - İş Sendikası 8. Bölge Temsilciliği adına : İsmet Ercan

Bu sayıda sorumlu yönetmen: Remzi İnanç

Yönetim Yeri : Hürriyet Caddesi, No: 86, Maden - İş Sendikası, *Karabük*

Dizgi ve Baskı : Balkanoğlu Matbaacılık Ltd. Şti. *Ankara*